

Oslo, 21.05.2024

Innspill til Kunnskapsdepartementets nye forskrift om kompensasjon for renteutgifter til investering i læringsarenaer, utstyr og inventar i skolene fra Husbanken

Norsk Friluftsliv er paraplyorganisasjonen for de 18 store frivillige friluftslivsorganisasjonene. Gjennom prosjektet «Friluftsliv i skolen» har vi med forankring i handlingsplan for friluftsliv (2018) jobbet for at naturen i større grad skal brukes som aktivitet- og læringsarena. Som partner i «Nasjonalt skolegårdsløft», ledet av Tverga, arbeider vi også for å bedre uteområder i skoler og barnehager.

I vårt arbeid inn mot skolen, driver vi inspirasjons- og opplysningsarbeid gjennom forum og nettsider. Sammen med forskere ved HVL, UiA og UiS har vi kontinuerlig distribuert og presentert den nyeste forskningen knyttet til naturen som aktivitets og læringsarena.

Sett i lys av det samlede kunnskapsgrunnlaget gjennom våre samarbeid og partnerskap, ser vi hvor viktig aktivitet og læring i skolegårder og nærnatur er for elever og lærere. Vi ønsker derfor at regjeringen anerkjenner viktigheten av å ivareta naturen i skolers uteområder.

Bakgrunn for innspillet

Stortinget har vedtatt en ny rentekompensasjonsordning for skole som skal tre i kraft 1. juli 2024. Formålet med ordningen er å stimulere kommunene til å investere i læringsarenaer, utstyr og inventar som bidrar til mer praktisk og variert opplæring i skolen. Den skal bidra til at elever på 5.-10. trinn får gode læringsarenaer tilrettelagt for praktisk læring i ulike fag.

Et overordnet mål for samfunnsutviklingen i Norge og globalt er en bærekraftig utvikling, som legger til rette for dagens behov – uten å ødelegge for fremtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstille sine behov.

I mange land, også i Norge, er barns tilgang til natur begrenset og avtagende på grunn av urbanisering og industrialisering. Aldri før har det vært enklere og raskere å bygge ned naturen, noe også elevene taper på.

Dagens sikkerhetsforskrifter på lekeplasser og fokusering på ulykker har medført at natur mange steder er erstattet med asfalt og gummi. Tap av naturområder er i dag langt fremme i samfunnsdebatten da det er mange som reagerer negativt på at naturen blir tilsidesatt til fordel for eiendomsutvikling.

Naturområder fremmer variert bruk og lek, og bidrar dessuten til økt fysisk aktivitetsnivå og mer trivsel. Slike uteområder appellerer til alle, uavhengig av bakgrunn, kjønn, alder eller funksjonsevne. Dessuten må vi ta i betraktning klimaregnskapet og klimatilpasning også når skolegården utformes.

Merknader til kunnskapsdepartementets forslag til ny forskrift

Vi mener at Kunnskapsdepartementets forslag mangler tydelighet i forskriftens beskrivelse av hvilke tiltak det gis rentekompensasjon til.

Ivaretagelse og tilrettelegging av natur rundt og i skolens utearealer mangler i forskriften fra kunnskapsdepartementet.

Forskrift 258 mars 2023 nr. 449 som er veiledende for utforming og innredning av prosjektene nevnt i forskriftens punkt «*særlige bestemmelser paragraf §6*», mangler tiltak som fremmer ivaretagelse og tilrettelegging av eksisterende naturområder innenfor og i tilknytning til skolens utearealer.

I regjerings satsing på en mer praktisk, aktiv og motiverende skole trengs det tydelige retningslinjer knyttet til skolens utearealer. Vi forslår endring knyttet til paragraf §3:

- §3. Rentekompensasjonsordningen til læringsarenaer, utstyr og inventar
Det kan gis rentekompensasjon ved investering i følgende tiltak:
 - a) Oppgradering av eksisterende læringsarenaer inne
 - b) Oppgradering eller nyetablering av skolens utearealer
 - c) Mindre nybygg knyttet til en eksisterende skole
 - d) Ivaretagelse eller tilrettelegging av naturområder i og rundt skolens utearealer**

Oppsummering

En viktig forutsetning i satsingen på aktive og praktiske undervisningsmetoder, er at uteområdene knyttet til skolen må, sammen med nærmiljøet, stimulere til aktivitet og læring. Det bør være et mål å øke kunnskapen knyttet til bruken av uteområder som læringsarena i pedagogiske institusjoner. Natur i skolegården kan gi flere fordeler for barnas utvikling. Forskning peker på at barns lek og samhandling med naturen er viktig for deres utvikling, helse og sosialt velvære.

For at skolen skal bidra til elevene skal utvikle naturglede, respekt for naturen og klima- og miljøbevissthet som læreplanens overordnede del stadfestester, må natur også være tilgjengelig i skolens utearealer. Den lett tilgjengelige naturen som kan etableres og ivaretas i umiddelbare nærhet til skolen må tydeliggjøres i forskriften tilhørende rentekompensasjonsordningen. Dette nettopp for å ivareta skolens mulighet til å drive differensiert undervisning i ulike læringsarenaer, slik at elevene får en skolehverdag som blir aktiv, praktisk og motiverende.

Hvis skolegårdene og nærområdene i direkte tilknytning til skolegårdene består av mer natur og enklere tilgang til læringsarenaer ute, kan disse områdene i større grad fungere som gode nærmiljøanlegg. Dette gjør at skolene kan brukes av hele nærmiljøet utenfor skoletiden og kan bidra til sosialt fellesskap og som arenaer for fysisk aktivitet.

Avslutningsvis ser vi positivt på at regjeringen vil gjøre undervisningen i skolen mer praktisk og variert. Vi mener at ved å se undervisningen i sammenheng med variert bruk av læringsarenaer og variert bruk av didaktiske metoder vil skolen inspirere, motivere og støtte elevene til å nå sitt fulle læringspotensial.

Har komiteen spørsmål, er det bare å ta kontakt.

Med vennlig hilsen

Norsk Friluftsliv

Bente Lier
generalsekretær

Stein Yngve Andersen
prosjektleder «Friluftsliv i skolen»